

Onderwijs ontwikkelen met leerdoelen als vertrekpunt

Handreiking

In samenwerking met

slo

impuls
open
leermateriaal

www.openleermateriaal.nl ©2024

Heet iedereen welkom en introduceer jezelf. Deze PowerPoint zal met jullie worden gedeeld en bij deze PowerPoint hoort de handreiking ‘Onderwijs ontwikkelen met leerdoelen als vertrekpunt’.

Doelen handreiking

2

- Na het doorlopen van de handreiking:
- weet je het belang van het afstemmen van leeractiviteiten en beoordeling op leerdoelen;
- ken je de verschillende onderdelen van het curriculaire spinnenweb;
- heb je ervaring met het formuleren van een visie en daarop afgestemde leerdoelen, beoordelingen en succescriteria;
- weet je hoe je rekening kunt houden met verschillende onderwijsbehoeften;
- weet je dat er een lijst is met aandachtspunten voor het maken van een handleiding of begeleidend schrijven bij leer materiaal.

Vertel wat de doelen zijn en stel aan de deelnemers de vraag of dit overeenkomt met hun verwachtingen of dat zij andere verwachtingen hebben? Zo ja, welke zijn dat dan en bekijk of het mogelijk is om daaraan tegemoet te komen.

Laat deze doelen aan het einde (bij de reflectie) nog eens terug komen om te kijken in hoeverre ze bereikt zijn.

Komen deze onderdelen terug in je materiaal?

3

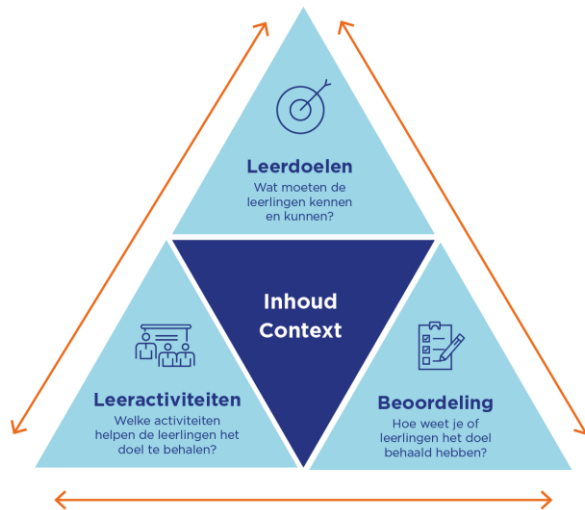
Nog meer aandachtspunten staan in de aandachtspuntenlijst.

Elke draad van het curriculaire spinnenweb gaat over een kernvraag met betrekking tot het leren van de leerlingen. In het midden van het curriculaire spinnenweb staat het onderdeel 'visie', dat de verbindende schakel vormt naar de andere onderdelen, die ook onderling met elkaar verbonden zijn. Als je over de verschillende onderdelen nadenkt, zorg je voor een betere consistentie en meer samenhang in je onderwijs.

Als je visie duidelijk is en je wilt voor een leersituatie een les of lespakket ontwikkelen, dan begin je met wat je wilt dat de leerlingen leren, dus met het formuleren van de leerdoelen.

Leerdoelen als vertrekpunt

4

slo
impuls
open
leermateriaal

Als je voor een leersituatie op een gestructureerde manier leermateriaal wilt ontwikkelen dan start je met het formuleren van de leerdoelen.

Onder leerdoelen verstaan we wat je wilt dat de doelgroep aan het einde van de leeractiviteit/les weet, begrijpt en kan.

Daarbij ga je uit van jouw context en de inhoud (kennis, vaardigheid, attitude) die je wil aanleren. Vervolgens bedenk je hoe de doelgroep kan laten zien dat ze de leerdoelen heeft behaald, wat de succescriteria zijn die daarbij horen en met welke leeractiviteiten de doelgroep dat gaat leren. Je denkt dus na hoe je zicht krijgt op het leerproces van de doelgroep, door een passende beoordeling en leeractiviteiten die helpen bij het bereiken van de leerdoelen.

Onder leeractiviteiten verstaan we op de beoogde leerdoelen afgestemde leeractiviteiten die de doelgroep actief betreft.

Onder beoordeling verstaan we een beoordeling die aansluit bij de leerdoelen en leeractiviteiten en die de gewenste kennis, vaardigheden of competenties meet.

Zowel de leeractiviteiten als de beoordeling stem je dus af op de leerdoelen. Dit heet constructieve alignment of constructieve afstemming. Het doel van constructieve afstemming is om een samenhangend en betekenisvol leerproces te creëren dat de

doelgroep voorbereidt op het succesvol behalen van de beoogde resultaten. Als je hierover meer wil lezen, zie dan: Biggs, J.B. (1999). *Teaching for quality learning at university*. Buckingham: Open University Press.

Hulpmiddel bij het formuleren van leerdoelen

<https://leerplaninbeeld.slo.nl/>

Als je leerdoelen formuleert, kunnen vragen spelen als: wat is nou echt verplicht? Welke informatie over leerdoelen is bruikbaar voor de les of lessenserie die ik ga ontwikkelen of aanpassen?

Alleen de kerndoelen, eindtermen en referentieniveaus voor taal en rekenen zijn wettelijk verplicht.

Als je de leerdoelen van je onderwijs, les of lessenserie gaat formuleren, is het belangrijk te kijken naar hoe en waar het aansluit bij de kerndoelen of examenprogramma's. De kerndoelen zijn voor alle vakgebieden te vinden op www.leerplaninbeeld.nl. Hier staan ook voorbeeldmatige niet-wettelijke (tussen)doelen. Door hiernaar te kijken kun je de focus van jouw materiaal beter bepalen, of vaststellen hoe jouw materiaal in het grotere geheel past.

De verplichte eindtermen staan op www.examenblad.nl

Tip: neem verwijzingen naar Leerplan in beeld/Examenblad op in de beschrijving of handleiding van je leermateriaal. Toekomstige gebruikers weten dan over welke doelen het gaat en kunnen leeractiviteiten uit ander materiaal met dezelfde doelen eventueel schrappen.

Opdracht constructieve afstemming

- leerdoelen
- succescriteria
- Beoordelingen
- Leeractiviteiten
- rekening houden met diverse leerbehoeften
- passende feedback

We gaan nu de principes van constructieve afstemming toepassen bij het ontwerpen van een leersituatie voor een specifiek doel. Je gebruikt hiervoor het werkblad ‘constructieve afstemming’. Op dit werkblad staan zes stappen. Iedereen kan hiervoor een eigen casus gebruiken. Als je hulp nodig hebt bij de invulling van de verschillende onderdelen, dan kun je ook de twee uitgewerkte voorbeelden bekijken voor het primair en voorgezet onderwijs die staan in de handreiking. Tevens staat in deze handreiking bij elke stap extra informatie.

Zoals hiervoor toegelicht start je met de leerdoelen. Vervolgens bedenkt je hoe de doelgroep kan laten zien dat ze de leerdoelen heeft behaald, wat de succescriteria zijn die daarbij horen, met welke leeractiviteiten de doelgroep dat gaat leren en hoe je gaat beoordelen.

Onder succescriteria verstaan we de specifieke criteria waarmee de doelgroep begrijpt wat er van hen wordt verwacht en die hen helpt om succesvol te zijn. In de handreiking staat een leidraad om “goede” succescriteria te formuleren.

Bij het formuleren van de manier van beoordelen is van belang dat je duidelijk hebt waarom, wat, wie, waarmee en wanneer je beoordeelt. Bepaal allereerst **waarom** je beoordeelt.

Ontwikkel leeractiviteiten die zijn afgestemd op de beoogde leerdoelen, succescriteria en beoordelingen. Leerlingen moeten met de leeractiviteiten in staat worden gesteld om zich de beoogde doelen eigen te maken. Zorg dat je de met de leeractiviteiten de doelgroep actief aan de slag laat gaan. Ook bij het kiezen en ontwikkelen van de leeractiviteiten zelf is het goed om de doelgroep indien mogelijk een rol te geven.

Om tegemoet te komen aan de verschillen in kennis, kunde en interesses van de doelgroep bedenk je welke mogelijkheden om te differentiëren passend zijn. Denk aan het variëren in moeilijkheidsgraad, verdiepingsopdrachten, extra instructie, diverse verwerkingsvormen (bijvoorbeeld praktisch, audiovisueel, schriftelijk).

Beschrijf vervolgens welke vorm van feedback passend is voor de leersituatie en hoe je deze feedback wilt geven tijdens het leerproces. Denk bijvoorbeeld aan peerreview, zelfreflectie en 360-graden feedback.

Ga nu zelf aan de slag voor je eigen casus en gebruik het werkblad 'constructieve afstemming'.

Reflectie

7

- Wat neem je mee?
- Wat wil je teruggeven?

Contactpersoon:
n.steenbergen@slo.nl

slo impuls
open
leermateriaal

Wat vond je het meest waardevol aan de informatie van deze PowerPoint en uit de handreiking? Zijn er aspecten die je hebt gemist?

impuls
open
leermateriaal

slo